

2

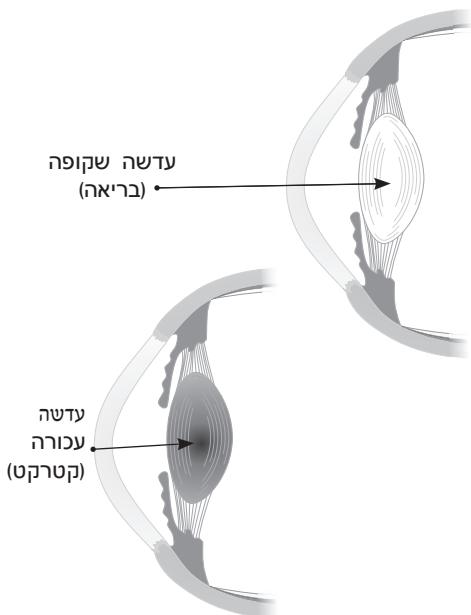
קטרקט

מהו קטרקט?

"קטרקט" (הקרוי בעברית "ירוד") פירושו התפתחות עכירות של עדשת העין. עכירות זאת מקשה על מעבר האור דרכה, ועקב כך מתקבלת תמונה מטושטשת ומעורפלת. הדבר דומה להסתכלות דרך שמשה מלוכלכת או דרך וילון. אובדן שקיפותה של העדשה מתפתח לרוב כחלק משינויים הקשורים בגיל, אך יכול להיגרם גם בשל חבלה לעין, מחלות שונות (לדוגמה סוכרת) או נטילת תרופות מסוימות. כמו כן עלולים גורמים גנטיים (תורשתיים) להשפיע על קצב התפתחות הקטרקט. העדשה הבריאה של האדם שקופה, ותפקידה הוא מיקוד קרני האור על הרשתית כדי שתתקבל תמונה חדה וברורה. אף כי עדיין לא ידועים כל התהליכים המובילים להתפתחות הקטרקט, ידוע בוודאות כי קטרקט אינו נגרם עקב שימוש יתר בעיניים ואינו גורם לעיוורון בלתי הפיך.

הופעת המחלה מתבטאת לרוב בשילוב של התלונות הבאות: טשטוש ראייה שאינו מלווה בכאב, תדירות גבוהה של שינוי במרשם המשקפיים (הצורך להחליף את המשקפיים מדי כמה חודשים), סנוור חזק במיוחד

מאורות (כגון סנוור חזק מאורות רכב הנוסע מולך בזמן נהיגה), כפל ראייה בעין אחת, צורך בתאורה חזקה לקריאה, ראיית לילה נחלשת ושינוי בראיית צבעים בכיוון של דהייה או הצהבה. חשוב לציין כי רק רופא עיניים יכול לאבחן קטרקט, כך שגם אם אתה סובל מכל התופעות הנ"ל, אין זה מעיד בוודאות על כך שהסיבה היא קטרקט, אך כל אחת מתופעות אלו מצדיקה פנייה לרופא עיניים לצורך אבחון וטיפול.

איור 3: למעלה עדשה שקופה (בריאה) ולמטה עדשה עכורה (קטרקט).

קצב התפתחות הקטרקט שונה מאדם לאדם, ולעתים קרובות גם מעין לעין של אותו אדם. למעשה, שכיח מצב שבו הקטרקט מופיע באופן מתקדם יותר באחת העיניים. מרבית מקרי הקטרקט מתפתחים בהדרגה לאורך תקופה של שנים.

חשוב להדגיש!

קטרקט הוא הסיבה השכיחה ביותר לעיוורון בעולם, וזאת עקב חוסר יכולתה של הרפואה במדינות המתפתחות לבצע ניתוחים כה רבים עקב מחסור בחדרי ניתוח, ברופאים ובמכשור מתאים. כדי לתרום לעולם המתפתח, יוצאות לשם משלחות רבות, לרבות מישראל, כדי לנתח באופן מרוכז חולים רבים ככל שניתן. אך מבחינה כמותית, זוהי עדיין "טיפה בים".

ממה נגרם קטרקט?

קטרקט נגרם מסיבות שונות, אשר המשותף לכולן הוא פגיעה ממושכת בחילוף החומרים של העדשה. בעוד שקיימות כמה סיבות להיווצרות קטרקט, ה"סיבה" השכיחה ביותר היא הגיל (מה שידוע בשם "קטרקט לוי גיל"), המופיע בעיניים בריאות לרוב מעל גיל 60. עם זאת קיימות מחלות של העין, העלולות לגרום להופעת קטרקט בגיל צעיר יותר. כאשר קטרקט מופיע בלידה או בגיל צעיר מאוד, הסיבה להיווצרותו היא לרוב פגם גנטי אשר עובר במשפחות מסוימות מדור לדור. במקרים אלו, כאשר הקטרקט משמעותי מבחינת העכירות וההפרעה לראייה, נשאף לנתח את הקטרקט ברגע שהוא מתגלה כדי להבטיח לרך הנולד ראייה טובה לאורך שנים.

סיבות נוספות להיווצרות קטרקט בגיל צעיר כוללות מחלות תורשתיות

של חילוף חומרים לקוי, הגורמות להפרעה בהזנת העדשה. גורמים נוספים העלולים לגרום לקטרקט כוללים טראומה הנגרמת לעדשה, למשל על-ידי חבלה חזקה לעין (כגון תאונת דרכים או פציעת מלחמה). לבסוף, מחלות נדירות אחרות עלולות להאיץ את קצב התקדמות הקטרקט, אם כי בשכיחות נמוכה.

חולים רבים מעלים שאלות, כגון: האם שימוש ממושך בעיניים, כמו קריאה או עבודה מול מחשב, גורם או מאיץ הופעת קטרקט? תשובתי היא חד-משמעית - לא! האם תזונה לא תקינה עלולה לגרום קטרקט? גם לכך התשובה היא כי קרוב לוודאי - לא (אלא אם כן מדובר בתזונה חריגה במיוחד). חשוב לציין כי קטרקט אינו מדבק, אינו עובר מעין אחת לשנייה או מאדם אחד לשני, אך אם התפתח קטרקט בעין אחת, קרוב לוודאי שקיימים באדם זה גורמים העשויים להביא להיווצרותו גם בעין השנייה.

גורמי סיכון להתפתחות קטרקט

גורם הסיכון השכיח ביותר להיווצרות קטרקט הוא, כפי שציננתי, הגיל.

גורמים אחרים כוללים:

- ✓ רקע משפחתי, בעיקר כשמדובר בקטרקט המופיע בגיל צעיר יחסית.
- ✓ בעיות רפואיות כלליות של הגוף (כגון סוכרת).
- ✓ חבלות לעין.
- ✓ תרופות, כגון סטרואידים.
- ✓ חשיפה לאור השמש לאורך שנים רבות, ללא אמצעי הגנה (כגון משקפי שמש) עלולה להאיץ במקצת את התקדמות הקטרקט.